

byl následující noci pro shora uvedený zločin nedokonané krádeže zatčen a do vyšetřovací vazby k zemskému trestnímu soudu v Praze dodán, leč tím nemění se ničeho na skutečnosti, že byl dne 31. ledna 1919 prezentován a tím zařazen, kterýmžto okamžikem byla příslušnost vojenského soudu založena a trvala až do 11. dubna 1919, kdy byl dle hlášení náhradního praporu čs. střeleckého pluku č. 8 z vojenské činné služby na trvalou dovolenou propuštěn. Spáchal-li tudíž H. po svém zařazení, t. j. v noci na 1. února 1919 krádež, podléhal ohledně této krádeže příslušnosti čsl. vojenského soudu, jež nezanikla ani podle § 16, odst. 1 voj. tr. ř., ježto ze spisů jde na jevo, že příslušný vojenský soud učinil ještě před ukončením poměru, zakládajícího pro H. právomoc vojenských trestních soudů, opatření čelící ku přípravě, pokud se týče i zahájení trestního řízení. Nebyl tedy zemský trestní soud v Praze podle §§ 1, 60 tr. ř. a § 11 č. 1 voj. tr. ř. pro tuto trestní věc příslušným.

Čís. 235.

Odsouzený obžalovaný jest povinen nahraditi soukromému účastníku útraty zastupování i tehdy, byl-li tento se svým soukromoprávními nároky odkázán na pořad práva, jen když v rozsudku trestního soudu bylo zároveň zjištěno, že soukromý účastník byl trestným činem, pro který obžalovaný byl odsouzen, ve svých právech poškozen.

(Rozh. ze dne 16. července 1920, Kr II 171/20.)

Ku zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona uznal nejvyšší soud jako soud zrušovací právem:

Usnesením mor. sl. vrchního zemského soudu v Brně ze dne 25. dubna 1919, kterým bylo v trestní věci proti Bohumilu S-ovi pro zločin zabití dle § 140 tr. z. k stížnosti obžalovaného vysloveno, že odpadá výrok o útratách, obsažený v rozsudku zemského soudu v Brně jako soudu porotního ze dne 27. listopadu 1918, jímž byl obžalovaný Bohumil S. dle § 393 tr. ř. uznán povinným, by nahradil soukromé účastnici Evě M. útraty právního zastupování, porušen byl zákon v ustanoveních §§ 47, 389 a 393 tr. ř.

Důvody:

Rozsudkem zemského soudu v Brně jako soudu porotního ze dne 27. listopadu 1918 byl Bohumil S. uznán vinným zločinem zabití dle § 140 tr. z., jehož se dopustil proti Karlu M. Vdova usmrčeného Eva M. připojivši se jako soukromá účastnice k trestnímu řízení, účtovala při hlavním přelíčení svým právním zástupcem útraty pohřební, náklad na lékařské ošetřování, jakož i na pohoštění hostů při pohřbu a žádala dále pro sebe a své děti měsíční důchod; zástupce její pak navrhl, by mu byly prisouzeny účtované útraty zastupování. Porotní soud odkázal soukromou účastnici dle § 366 tr. ř. s nároky soukromoprávními na pořad práva civilního, uložil však obžalovanému, by dle § 393 tr. ř. nahradil soukromé účastnici útraty právního zastupování. Stížností obžalovaného do tohoto

výroku mor. sl. vrchní zemský soud v Brně usnesením ze dne 25. dubna 1919 vyhověl a změnil výrok o útratách, obsažený v rozsudku soudu porotního, pokud jím obžalovaný byl uznán povinným, by nahradil soukromé účastníci útraty jejího právního zastupování, v ten rozum, že výrok o útratách soukromé účastnice odpadá. Vrchní soud zemský vycházel při tom ze stanoviska, že přisouditi soukromému účastníku útraty právního zastupování přípustno jest jen v souvislosti s nálezem o nárocích soukromoprávních podle úspěchu docíleného v řízení připojovacím. Ježto v tomto případě soud odepřel rozhodnouti o soukromoprávních nárocích, tedy o věci hlavní v přípojném řízení, nemohl rozhodovati o věci vedlejší, totiž o tom, zdaž obžalovaný má soukromé účastníci nahraditi útraty, vzešlé právním zastupováním v řízení připojovacím. Usnesení vrchního soudu zemského nevyhovuje zákonu. Spočíváť na onom právním pojetí řízení adhaesního (připojovacího), dle něhož toto řízení jest výhradně rázu soukromoprávního, sloužíc jednoduššímu a levnějšímu způsobu uznání a vydobytí (formalisování) nároků na náhradu škody, která trestným činem byla způsobena (§ 373 tr. ř.). Důsledně bylo by pak arcí pokládati náklady, vzešlé zastupováním soukromého účastníka, za pouhé příslušenství nároku ve věci hlavní a hleděti k nim tak, jak jest předepsáno v řízení civilním (§§ 40 a násl. c. ř. s.). Než, ačkoli jest řízení adhaesní také, ano snad po výtce této povahy, není jí výhradně. Plyne to z toho, že trestní soud nemusí za všech okolností vyříditi nároky soukromoprávní (§ 366 odst. 2 tr. ř.); že vymáhání nároků soukromoprávních v řízení adhaesním není vůbec výlučným a konečným ani tehdy, došlo-li k odsouzení obžalovaného (§§ 372, 374 tr. ř.); a že zákon přiznává soukromému účastníku v § 47 tr. ř. určitá práva, jež jsou jednak rázu procesuálního, jednak mají úzký vztah k vlastnímu předmětu činnosti soudu trestního, totiž k nálezu o vině a trestu toho, kdo přestoupil trestní zákon. V té příčině budiž zejména poukázáno také k právům subsidiární obžaloby, vyhrazeným soukromému účastníku v §§ 48, 49 tr. ř.; z nichž rovněž vyplývá, že postavení soukromého účastníka v trestním procesu jde dále, než by bylo třeba pouhému vymáhání nároků soukromoprávních. Dlužno tedy funkci soukromého účastníka přiznati spolu povahu trestně procesuální, i jest pak i nárok soukromého účastníka na náhradu nákladů jeho zastupování výronem této funkce procesuální. Tím však osud nároku na náhradu útrat zastupování jest od-poután od osudu nároku na náhradu škody a nutno posuzovati předpoklady pro uznání nároku na náhradu útrat zastupování podle podmínek stanovených trestním řádem procesním. Podmínky ty pak dány jsou předpisem § 47 tr. ř. a záleží jednak (po stránce hmotné) v tom, že byl někdo trestným činem ve svých právech poškozen, jednak (po stránce formální) v tom, že tato osoba se připojila — jako soukromý účastník — k trestnímu řízení a uplatňovala z trestního činu jako poškozený nároky soukromoprávní. Na tom, zda tyto nároky dojdou v trestním řízení skutečně uznání, již nesejde; i když se tak nestane, zůstává ten, kdo k trestnímu řízení pro soukromoprávní nároky se připojil, soukromým účastníkem — byl-li jen ve svých právech jakýmkoliv způsobem poškozen. To plyne jasně z výše vytčeného právního postavení soukromého účastníka v trestním řízení a zejména z význačného práva jeho, že může spolupůsobiti i k usvědčení obviněného a že mu také přísluší návrh závěrečný.

Prohlásí-li v tomto návrhu, že nečiní nároků soukromoprávních, a žádá pouze náhradu útrat svého zastupování, vzdává se toliko nálezu trestního soudce o nárocích soukromoprávních, nikoli však procesuálního postavení soukromého účastníka, a nepozbývá práva na náhradu útrat zastupování jen proto, že nečiní v trestním řízení nároků jiných. Právě proto propůjčuje § 49 tr. ř. soukromému účastníku určitý vliv na postup a rozvoj trestního řízení, a tím jakési oprávnění veřejnoprávní, by mu umožnil vymáhání nároků soukromoprávních, třeba jen později v řízení před soudem civilním, a by mu opatřil po případě také průvody, jichž k tomu třeba. Také pro pořad práva civilního, který snad nastoupí, poskytují mu zjištění skutkové podstaty a provedení důkazů trestním soudem důležité pomůcky a soukromý účastník má již proto živý zájem na tom, by spolupůsobil při zjišťování skutkové podstaty, poněvadž soudce civilní, jemuž bude svého času rozhodovati o soukromoprávních nárocích, podle § 268 c. ř. s. vázán jest obsahem právoplatného odsuzujícího rozsudku trestního. Účastníci se trestního řízení, jest procesuálním právem soukromého účastníka a použije-li tohoto práva v zájmu ukojení svého porušeného práva soukromoprávního, nesmí mu to býti na újmu, byl-li obžalovaný uznán vinným. Také v jiných případech soukromý účastník, třebaže jeho soukromoprávní nároky nebyly uznány, nepřestal býti osobou ve svých právech poškozenou, která se směla dáti zastupovati. Návrhy svými snad podstatně přispěl k usvědčení obžalovaného, a dal-li se při tom, jak výslovně dovoleno § 50 tr. ř., zastupovati právním přítelem, jsou útraty, tím vzešlé, částí jeho nároků soukromoprávních, k vůli nimž třeba jen se připojil k trestnímu řízení, aniž chtěl činiti nebo činil ještě nároky jiné. Zásadně musí tedy útraty zastupování býti nahrazeny soukromému účastníku, byl-li obžalovaný odsouzen, neboť dle § 389 tr. ř. jest odsouzený obžalovaný povinen, nahraditi útraty trestního řízení, k nimž náleží dle § 381 č. 4 tr. ř. útraty zástupců stran. Nebyl-li obžalovaný odsouzen, musí ovšem soukromý účastník se všemi nároky soukromoprávními, tudíž i s nárokem na náhradu útrat zastupování býti odkázán na pořad práva civilního (§ 366 odst. první tr. ř.). Odkázal-li však trestní soud nároky soukromého účastníka na pořad práva civilního, ač odsoudil obžalovaného pro čin, z něhož náhradní nároky jsou odvozovány, záleží pro otázku, mají-li útraty zastupování býti přisouzeny, na tom, z jakých důvodů trestní soud nerozhodl o nárocích soukromoprávních. Byl-li dle těchto důvodů soukromý účastník poškozen ve svých právech trestným činem, pro který došlo k odsouzení obžalovaného, nestačí-li však výsledky řízení trestního, by bylo lze rozhodnouti spolehlivě o nárocích náhradních (§ 366 odst. 2, druhá věta tr. ř.), přísluší soukromému účastníku dle třetího odstavce § 393 tr. ř. vždy náhrada útrat zastupování, to tím spíše, že v literatuře zastupován jest náhled, dle něhož nárok na náhradu útrat, vzešlých v řízení adhaesním, jest ztracen, nemůže-li se v tomto řízení státi přisouzení útrat. Pakliže však trestní soud nepřiznal soukromému účastníku účtovaných nároků proto, že, ač obžalovaný byl odsouzen, z výsledků trestního řízení vyšlo na jevo, že osoba, vystupující jako soukromý účastník, neutrpěla trestným činem škody vůbec, a to ani škody na svých právech, nemá osoba ta nároku na náhradu útrat zastupování, poněvadž vskutku není soukromým účastníkem, nebyvši, jak třeba teprve dodatečně na jevo vyšlo,

oprávněna podle § 47 tr. ř. připojit se jako soukromý účastník k trestnímu řízení. Předchozí úvahy lze tedy stručně shrnout v závěr právní, že odsouzený obžalovaný jest povinen nahradit soukromému účastníku útraty zastupování i tehdy, byl-li tento se svými soukromoprávními nároky odkázán na pořad práva, jen když v rozsudku trestního soudu bylo zároveň zjištěno, že soukromý účastník byl trestným činem, pro který obžalovaný byl odsouzen, na svých právech poškozen. V případě, o který jde, připojila se vdova usmrceného Eva M. k trestnímu řízení, byla soudem jako soukromá účastnice uznána a při porotním líčení svým právním přítelem zastoupena. Zavinění obžalovaného na smrti jejího manžela bylo zjištěno odsuzujícím výrokem porotního soudu a tím prokázáno také její a jejích dětí poškození, neboť ona stala se činem obžalovaného vdovou a děti ztratily otce. Oprávněnost jejích nároků soukromoprávních nebyla nikterak sporná, byť i nároky ty odkázány byly na pořad práva civilního, a proto soud stolice prvé právem uložil obžalovanému dle § 393 tr. ř. náhradu útrat jejího právního zastupování. Jen na základě právně mylného posouzení uvedených ustanovení zákona učiněno bylo usnesení sborového soudu stolice druhé, že odpadá výrok o útratách soukromé účastnice.

Čís. 236.

Podlouný vývoz předmětů potřeby do ciziny. Pouhá nevědomost pachatelů, že zboží, jimi přenášené, mělo takovou cenu, jež kvalifikuje čin jejich jako přečin (zločin), nestačí k tomu, by v činu jich spatřován byl pouze přestupek (přečin).

(Rozh. ze dne 17. července 1920, Kr I 459/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 26. května 1920, jímž byli obžalovaní Rudolf Sch. a Pavel U. odsouzeni pro přestupek dle § 8 tr. z. a § 2 čís. 1 lit. a) zák. ze dne 18. března 1920 č. 188 sb. z. a n., rozsudek v odpor vzatý zrušil a uznal oba obžalované vinnými přečinem dle § 2 čís. 1 lit. b) zákona ze dne 18. března 1920 čís. 188 sb. z. a n.

Důvody:

Zmateční stížnost domáhá se z důvodů § 281 č. 10 tr. ř. odsouzení obžalovaných pro přečin dle § 2 č. 1 lit. b) zákona ze dne 18. března 1920 čís. 188 sb. z. a n., uvádějíc, že zákon činí kvalifikaci činu jako přečinu a trestnost dle zmíněného odstavce závislou toliko na skutečnosti, že cena podlouně převáženého zboží činí přes 500 K, a rozsudek v tomto případě zjišťuje, že cena vajec činila 545 K. Rozsudek v odpor vzatý vykládá však mylně toto zákonné ustanovení, uznává-li obžalované, odchýlně od obžaloby, vinnými pouhým přestupkem proto, že obžalovaní neznali množství vajec jimi přenášných a nevěděli, že jich cena přesahuje meze odstavce 1 b) § 2 cit. zákona. I když by vzhledem k tomu,